

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
(бакалавра, магістра)

студента Буряк Анни Сергіївни
(ІПБ)

академічної групи 071-18з-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: «Облік і аудит власного капіталу підприємства (на прикладі КВО
«Вадис»)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

Дніпро

2022

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
міжнародних відносин
і аудитуПашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)**Студенту Буряк А.С. академічної групи 071-183-1**
(прізвище та ініціали) (шифр)**спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:**«Облік і аудит власного капіталу підприємства (на прикладі КВО****«Вадис»»**затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПП КВО «ВАДИС» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	02.05.22 – 05.05.22
2	ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	06.05.22- 22.05.22
3	АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	23.05.22- 10.06.22

Завдання видано_____
(підпис керівника)**Усатенко О.В.**

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 02.05.2022 р.**Дата подання до екзаменаційної комісії _____****Прийнято до виконання**_____
Буряк А.С.

(підпис) (прізвище, ініціали)
РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 60 с., 13 рис., 12 табл., 1 додаток, 19 джерел.

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, СТАТУТ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ, ЗАСНОВНИКИ, ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

Предмет дослідження - сукупність теоретичних і практичних положень, пов'язаних з бухгалтерським обліком і аудитом операцій з власним капіталом на підприємстві.

Об'єкт розроблення – процес бухгалтерського обліку та аудиту операцій з власним капіталом на ПП КВО «Вадис».

Мета роботи – дослідження теоретичних і практичних засад бухгалтерського обліку аудиту власного капіталу.

Досліджено елементи організації обліку власний капітал, в т.ч. облікову політику, внутрішні регламентні документи з організації облікового процесу, документацію та документообігу. Викладено методику бухгалтерського обліку власного капіталу та порядок розкриття інформацію про них у фінансовій звітності. Досліджено зарубіжний досвід обліку власного капіталу, виконано порівняння НП(С)БО з міжнародними стандартами.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що їх використання дає можливість розробити рекомендації з удосконалення обліку і аудиту власного капіталу підприємства відповідно до сучасних умов господарювання. Отримані результати спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПП КВО «ВАДИС» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
1.1 Характеристика підприємства ПП КВО «Вадис» та аналіз його діяльності	7
1.2 Економічна сутність власного капіталу та нормативно-правове регулювання його обліку та аудиту	10
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	18
2.1. Організація обліку власного капіталу на ПП КВО «Вадис»	18
2.2 Аналітичний та синтетичний облік власного капіталу	25
2.3 Звітність та порядок її складання щодо власного капіталу	31
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	40
3.1 Аудит власного капіталу на ПП КВО «Вадис»	40
3.2 Аналітичне забезпечення аудиту власного капіталу	48
Висновки до розділу 3	54
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Актуальність даної теми дипломної визначається тим, що невідпинний перехід України до ринкової економіки, розширення та поглиблення ринкового середовища у всіх сферах діяльності цілком закономірно викликає необхідність удосконалення методики бухгалтерського обліку. Основою ринкової економіки є відносини власності, які в системі бухгалтерського обліку виражені категорією «власний капітал». Підприємство, що відокремлено від інших здійснює господарську діяльність, повинно володіти капіталом. Структура і динаміка власного капіталу є найсуттєвішим показником, що визначає фінансовий стан підприємства. В той же час основним джерелом, де акумулюється та систематизується необхідна інформація, є бухгалтерський облік. Він відображає процес формування власності, обсяг прав власників, розподіл результатів їх діяльності, тобто інформацію про формування та використання власного капіталу як фінансової основи діяльності підприємств.

Теоретичні основи досліджень обліку і аудиту власного капіталу розкрито в працях Бобяк А. К. [1], Канцуров О. О. [2], Столяр Л. Г., Андрухів М. П. [3], Яровенко Т. С., Свистільник К. П. [4], Дорош Н. І., Сніжко В. В. [5], Брік, С. В., Рудковська Є. М. [6]. Ці вчені зробили вагомий внесок у розвиток обліково - контрольних досліджень щодо вивчення операцій з власним капіталом, та контролю за даними операціями.

Метою кваліфікаційної роботи є - дослідження теоретичних і практичних засад бухгалтерського обліку аудиту власного капіталу.

Для досягнення визначеної мети дипломного дослідження передбачається вирішення наступних завдань:

- розкриття економічної сутності власного капіталу та нормативно-правове регулювання його обліку та аудиту;
- розкриття організаційно-економічна характеристика діяльності ПП КВО «Вадис»;
- розкриття аналізу фінансового стану ПП КВО «Вадис»;

- розкриття організацію обліку та аспекти оподаткування власного капіталу;
- дослідити аналітичний та синтетичний облік власного капіталу;
- розкриття інформації щодо власного капіталу у звітності;
- розкриття гармонізації обліку власного капіталу за міжнародними стандартами;
- розглянути організацію та методи аудиту власного капіталу.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є процес бухгалтерського обліку та аудиту операцій з власним капіталом на ПП КВО «Вадис».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних положень, пов'язаних з бухгалтерським обліком і аудитом операцій з власним капіталом на підприємстві..

Для досягнення поставленої мети, вирішення завдань використано методи: спостереження, групування і порівняння, логічний аналіз, історичний метод, монографічний метод дослідження, індукція, дедукція.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що їх використання дає можливість розробити рекомендації з удосконалення обліку і аудиту власного капіталу підприємства відповідно до сучасних умов господарювання. Отримані результати спрямовані на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку підприємства.

Результати дослідження, викладені у бакалаврської кваліфікаційної роботі, знайшли практичне застосування на ПП КВО «Вадис».

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПП КВО «ВАДИС» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Характеристика підприємства ПП КВО «Вадис» та аналіз його діяльності

Підприємство є юридичною особою, що діє на основі приватної власності за законодавством України та відповідно володіє відокремленим майном, майновими та особистими немайновими правами, має право від свого імені укладати будь – які цивільно – правові угоди, зокрема угоди купівлі – продажу, позики, оренди, дарування, кредитні угоди, угоди про спільну діяльність, підряду, страхування, перевезень, та інші договори, може бути позивачем і відповідачем в судах, має самостійний баланс, поточний, валютний та інші рахунки в банківських та інших кредитно – фінансових установах, здійснює облік і веде звітність у встановленому законом порядку.

Основні відомості про підприємство наведені у Таблиці 1.1:

Таблиця 1.1

Основні відомості про підприємство ПП КВО «Вадис»

Скорочена назва	ПП КВО «Вадис»
Код ЄДРПОУ	41425579
Дата реєстрації	30.06.2017 р.
Уповноважені особи	Гадомський Іван Володимирович
Організаційно-правова форма	Приватне підприємство
Розмір статутного капіталу	142 600,00 грн
Адреса	79059, Львівська обл., місто Львів, вул. Замарстинівська, будинок 127
Форма власності	Недержавна власність
Телефон	+380679054307

ПП КВО «Вадис» має печатку зі своїм найменуванням, штампи, бланки тощо та здійснює підприємницьку діяльність з метою отримання прибутку.

Предметом діяльності підприємство є здійснення торговельної, виробничої, посередницької, консультаційної, інжинірингової, транспортної, культурно – освітньої та іншої діяльності, що не суперечить чинному законодавству України.

Основні напрямки діяльності у сфері торгівлі, представлено на Рис. 1.1:

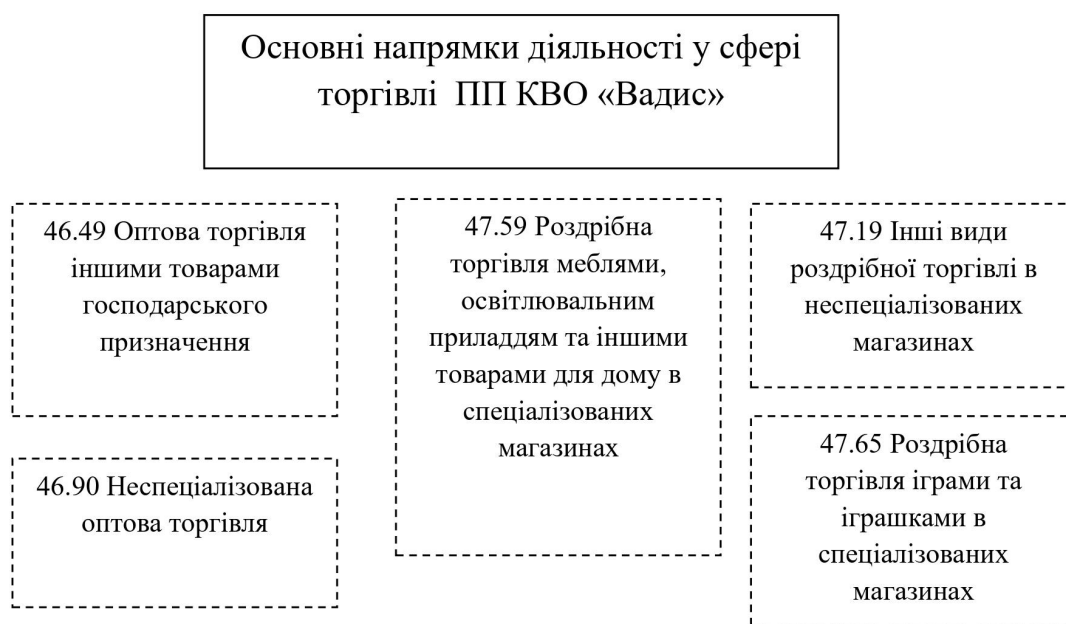

Рис. 1.1. Основні напрямки діяльності у сфері торгівлі

Статутний капітал підприємства складається із вартості вкладів його учасників та поділений на частки, пропорційні вкладам і складає 142 600,00 грн

ПП КВО «Вадис» з дня своєї реєстрації веде бухгалтерський облік результатів своєї господарської діяльності, складає та подає фінансову і статистичну звітність відповідно до чинного законодавства України. Ця звітність використовує грошовий вимірник, ґрунтується на даних бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність підприємства включає:

- баланс;
- звіт про фінансові результати;
- звіт про рух грошових коштів;

- звіт про власний капітал;
- примітки до звітів.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року в складі балансу та звіту про фінансові результати.

Зовнішньоекономічна діяльність, яку здійснює підприємство ПП КВО «Вадис», здійснюється на підставі Закону України про «Зовнішньоекономічну діяльність» та інших законодавчих актів України [7].

Припинення діяльності підприємства може відбутися шляхом його реорганізації або ліквідації.

Аналіз фінансового стану підприємства виконується, використовуючи такі джерела:

- Баланс ф. 1-м, Звіт про фінансові результати ф. 2-м за 2019 рік;
- Баланс ф. 1-м, Звіт про фінансові результати ф. 2-м за 2020 рік;
- Баланс ф. 1-м, Звіт про фінансові результати ф. 2-м за 2021 рік;

При аналізі тенденції змін валюти балансу на Рис. 1.2 виявлені позитивні рухи, що збільшують валюту балансу.

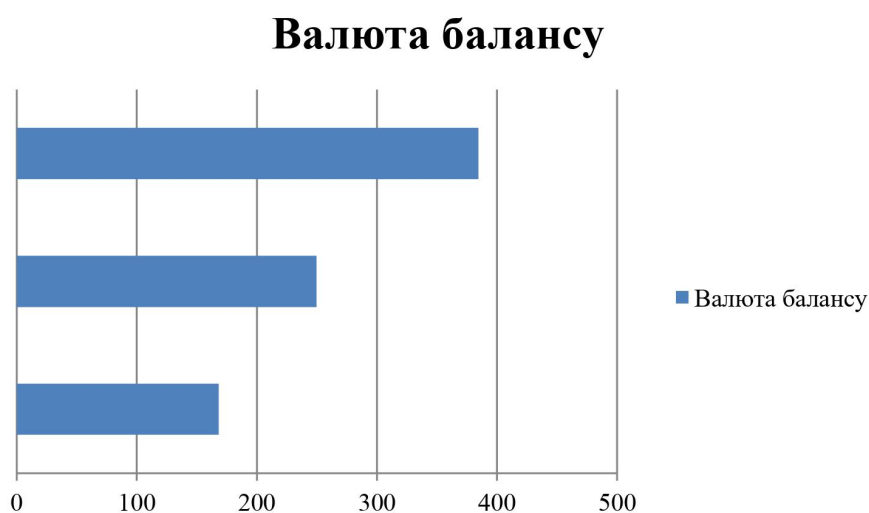

Рис. 1.2. Тенденції змін валюти балансу ПП КВО «Вадис»

На Рис. 1.3 показано, що в структурі активів підприємства превалює оборотні активи:

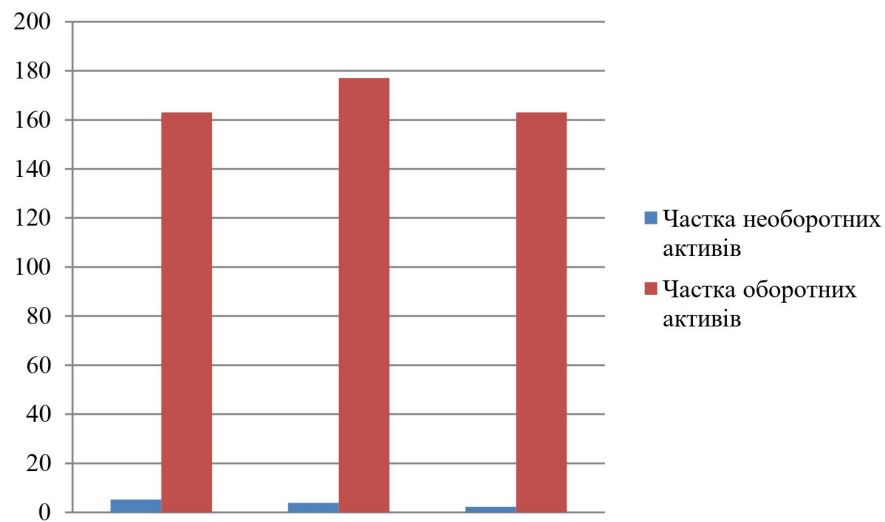

Рис.1.3. Структура активів ПП КВО «Вадис»

Результати аналізу фінансового стану підприємства свідчать про те, що економічна криза, не дуже вплинула на економічний стан підприємства, але все одно треба контролювати підприємство і керівництво повинне прийняти раціональне рішення для недопущення погіршення показників фінансової стійкості. Для того, щоб покращити ситуацію необхідно зменшувати залежність підприємства від залучених джерел, на користь власних, тобто збільшувати частку власного капіталу. Також необхідне зменшення витрат та оптимізація величини запасів.

1.2. Економічна сутність власного капіталу та нормативно-правове регулювання його обліку та аудиту

Термін «капітал» походить від лат. *capitalis* – «головний». У повсякденному житті під капіталом розуміють: у вузькому розумінні - суму заощаджень, достатню для ведення підприємницької діяльності, а в широкому розумінні - все те, що має певну цінність. З точки зору економічної теорії капітал є вартістю, яка має властивість само зростати, приносячи так звану додану

вартість. Можна дати узагальнене визначення капіталу. Капітал - це вартість, яка в своєму русі зростає, приносячи дохід, тобто це – само зростаюча вартість.

Якщо розглядати тлумачення капіталу з погляду різних економічних дисциплін, то можна помітити деяку неоднозначність. Так, наприклад, у своїй роботі «Бухгалтерський облік» Н.П. Кондраков [8] показує, що капіталом організації є його майно. У той же час, відповідно до передмови до Міжнародних бухгалтерських стандартів, капітал являє собою різницю між активами і пасивами [9].

Новостворене підприємство не може почати свою діяльність, не сформувавши власного стартового капіталу, який є сукупністю активів, інвестованих засновниками, і відображає вартість майна підприємства. На момент створення підприємства статутний капітал дорівнює вартості внесених засновниками активів, оцінених за узгодженою ними справедливою вартістю. Використання вкладених активів дозволяє засновникам розпочати свою діяльність.

Враховуючи принцип єдиного грошового вимірника, капітал у бухгалтерському обліку є сукупністю майнових засобів, призначених для господарських цілей, виражених в грошовій одиниці.

Розглядаючи економічну сутність капіталу підприємства, слід зазначити такі його характеристики як [8]:

- капітал підприємства є основним чинником виробництва. У системі факторів виробництва (капітал, земля, праця) капіталу належить пріоритетна роль, тому що він поєднує усі фактори в єдиний виробничий комплекс;
- капітал є головним джерелом формування добробуту його власників. Частина капіталу в поточному періоді виходить з його складу і попадає в «кишеню» власника, а частина капіталу, що накопичується, забезпечує задоволення потреб власників у майбутньому;
- капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості. У цій якості виступає насамперед власний капітал підприємства, що визначає обсяг його чистих активів. Поряд з цим, обсяг використовуваного власного

капіталу на підприємстві характеризує одночасно і потенціал залучення їм позикових фінансових засобів, що забезпечують одержання додаткового прибутку. У сукупності з іншими факторами – формує базу оцінки ринкової вартості підприємства;

- динаміка капіталу підприємства є найважливішим показником рівня ефективності його господарської діяльності. Здатність власного капіталу до самозростання високими темпами характеризує високий рівень формування й ефективний розподіл прибутку підприємства, його здатність підтримувати фінансову рівновагу за рахунок внутрішніх джерел.

На суму власного капіталу суттєво впливає оцінка в бухгалтерському обліку активів і кредиторської заборгованості, що була застосована при створенні підприємства, хоча випадково вона може збігатись із сукупною ринковою вартістю акцій підприємства чи з сумою, яку можна отримати від продажу чистих активів частинами або підприємства в цілому. Виділяють такі складові власного капіталу, які вказані на рис. 1.4.

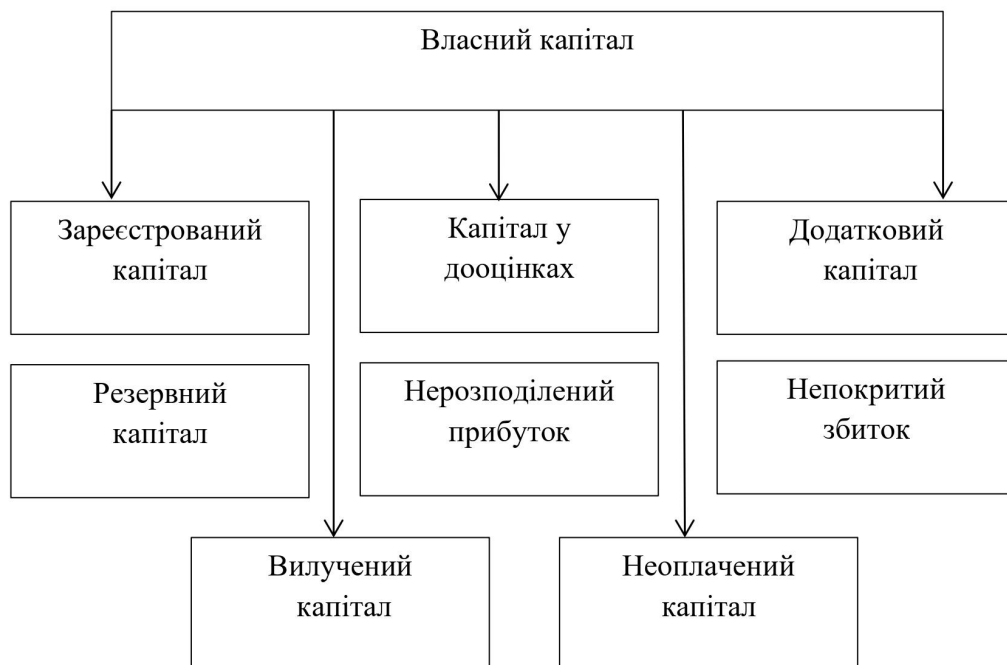

Рис. 1.4. Складові власного капіталу

На рис. 1.5 вказана класифікація власного капіталу підприємства, який для цілей бухгалтерського обліку класифікують за формою та рівнем відповідальності:

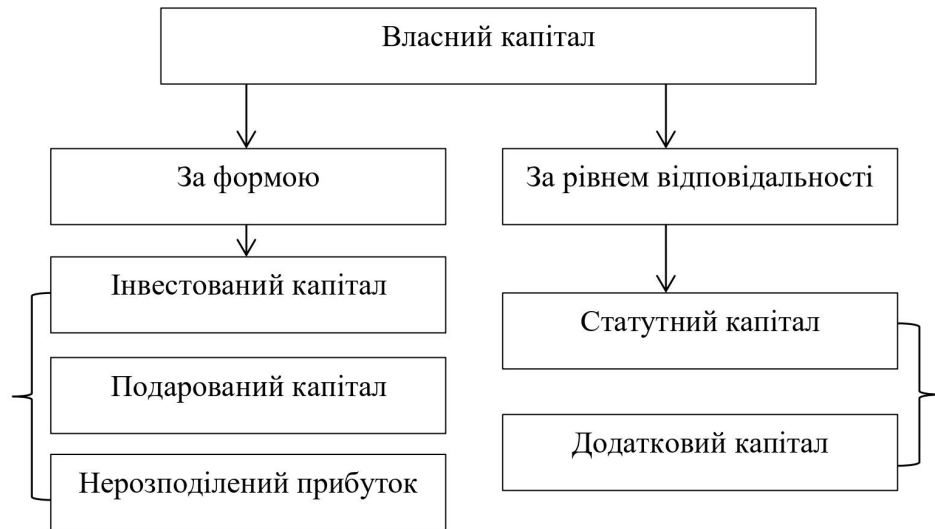

Рис. 1.5. Класифікація власного капіталу підприємства

Основною складовою власного капіталу підприємства є статутний капітал. Зареєстрований капітал – це організаційно-правова форма капіталу, величина якого визначається установчими документами господарюючого суб'єкта згідно з чинним законодавством.

Зареєстрований капітал як найважливіша складова власного капіталу підприємства виконує наступні функції [10]:

- основоположна – майно, внесене до статутного капіталу, складає майнову основу для підприємницької діяльності товариства при його створенні;
- регулятивна – визначає частку кожного засновника при розподілі прибутку та збитків, а також у майні підприємства при виході засновника з товариства та при ліквідації підприємства;
- довгострокового фінансування – використовується підприємством протягом тривалого часу;
- організаційна – визначає організаційну структуру, а тому служить фактором, що впливає на управління товариством;

- гарантійна – гарантує виконання зобов'язань підприємства перед третіми особами (контрагентами).

При створенні нового підприємства обов'язково необхідно визначити суму статутного капіталу. При цьому, для деяких товариств законом встановлено його мінімальний розмір.

За загальним правилом, внеском в статутний капітал можуть бути грошові кошти, цінні папери, інші речі або майно і інші права, що мають грошову оцінку. У загальному вигляді перелік можливих внесків в статутний капітал може бути таким [11]:

- грошові кошти — як в національній, так і в іноземній валюті;
- цінні папери (акції, облігації, ощадні і інвестиційні сертифікати);
- рухоме майно, тобто майно, яке можна вільно переміщати без загрози втрати ним його функціонального призначення; це може бути як індивідуальне майно: транспортні засоби, устаткування, комп'ютерна техніка, так і майно, визначене родовими ознаками: сировина, різні товари, вимірювані кілограмами;
- нерухоме майно (будівлі, споруди, квартири, земельні ділянки, інші об'єкти, переміщення яких неможливе без їх знецінення і зміни їх призначення);
- майнові права, зокрема право користування майном, у тому числі земельними ділянками; майнові права на об'єкти інтелектуальної власності (літературні і інші художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, винаходи, корисні моделі, торгівельні марки); доля в статутному капіталі і ін.

Загальне обмеження для всіх господарських організаціях для формування їх статутних капіталів не можуть використовуватися:

- бюджетні кошти;
- засоби, отримані в кредит і в заставу;
- векселі;
- майно державних (комунальних) підприємств, яке згідно із законом (або вирішенню органу місцевої самоврядності) не підлягає приватизації;

- майно, що перебуває в оперативному управлінні бюджетних установ, якщо інше не передбачене законом.

Порядок формування та облік статутного капіталу залежить від організаційно-правової форми підприємства, вимог чинного законодавства щодо мінімального розміру статутного, резервного та інших видів капіталу. В цілому нормативне регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу поділяється на декілька рівнів (рис. 1.6, рис. 1.7).

Рис. 1.6. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу на міжнародному рівні [12, 13, 14].

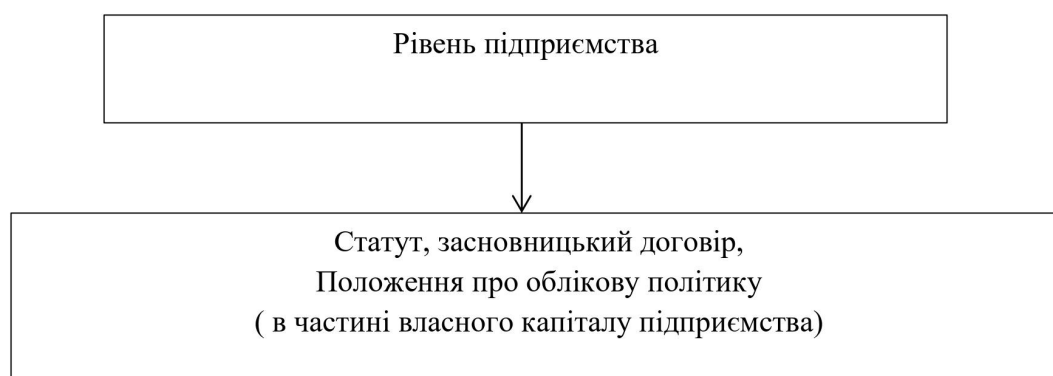

Рис. 1.7. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку власного капіталу на рівні підприємства [9].

Міжнародний рівень визначає та надає загальні принципи, засади та рекомендації, щодо облікового відображення власного капіталу на світовому рівні.

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності до складових власного капіталу належать:

- капітал, вкладений акціонерами;

- додатковий капітал, отриманий понад номінал акцій або емісійний дохід;
- додатковий капітал від переоцінки;
- накопичений нерозподілений чистий прибуток;
- резерви, що є частиною розподіленого чистого прибутку;
- резерви, що є коригуваннями на підтримку капіталу;
- деякі курсові різниці [9].

Рівень підприємства передбачає положення облікової політики та установчих документів, де встановлено альтернативи, самостійно обрані підприємством з метою задоволення власних інтересів щодо обліку власного капіталу.

Національний рівень регулює закони та положення, закріплені державою у нормативних документах (держава встановлює перелік альтернатив або чітко регулює деякі питання бухгалтерського обліку).

Основними законодавчими актами виступають: кодекси та Закони України, НП(С)БО, інструкції, положення та рішення, а також листи ДПСУ.

Висновки до розділу 1

Власний капітал підприємства представляє собою грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства та призначені для покриття потреб у забезпеченні процесу його функціонування.

Власний капітал є фінансовою основою для запуску в дію нового суб'єкта господарювання. Чим більший власний капітал, тим краще захищеним є підприємство від впливу загрозливих для його існування факторів, оскільки саме за рахунок статутного капіталу можуть покриватися збитки підприємства. При створенні нового підприємства обов'язково необхідно визначити суму статутного капіталу. В процесі діяльності товариства та економічної ситуації власний капітал може бути змінено. Так, збільшення статутного капіталу відбувається тільки з ініціативи засновників, проте його зменшення може бути примусовим, у випадках передбачених законом.

Рівень підприємства передбачає положення облікової політики та установчих документів, де встановлено альтернативи, самостійно обрані підприємством з метою задоволення власних інтересів щодо обліку власного капіталу. Національний рівень регулює закони та положення, закріплені державою у нормативних документах (державна встановлює перелік альтернатив або чітко регулює деякі питання бухгалтерського обліку). Підприємство може контролювати правильність ведення своєї господарської діяльності, за допомогою даних законодавчих та нормативних положень

Результати аналізу фінансового стану підприємства свідчать про те, що економічна криза, не дуже вплинула на економічний стан підприємства, але все одно треба контролювати підприємство і керівництво повинне прийняти раціональне рішення для недопущення погіршення показників фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

2.1. Організація обліку власного капіталу на ПП КВО «Вадис»

Організація бухгалтерського обліку – це сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримки та підвищення рівня її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального та інформаційного забезпечення облікового процесу [15].

У відповідності до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99 р. №996-XIV [16] організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції його власника або уповноваженого органу.

Зокрема, стаття 8 цього Закону визначає, що однією зі складових організації бухгалтерського обліку підприємства є облікова політика, яка являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Від правильності її розробки на підставі Закону та положень (стандартів) бухгалтерського обліку (надалі П(С)БО), залежить своєчасність, точність, об'єктивність даних обліку та неупередженість звітних даних необхідних внутрішнім і зовнішнім користувачам.

Найбільш важливими об'єктами організації обліку власного капіталу є такі складові облікового процесу:

- облік зареєстрованого капіталу;
- облік формування і використання фондів і резервів підприємства
- визначення й облік фінансових результатів.

Основа облікової політики закладена в Статуті та Наказі про облікову політику.

Щодо організації бухгалтерського обліку складових власного капіталу на ПП КВО «Вадис» передбачено наступні елементи, вказані в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Елементи облікової політики щодо складових власного капіталу ПП
КВО «Вадис»**

Складові капіталу	Елементи облікової політики
Зареєстрований капітал	- Порядок формування та оцінка внесків, - Порядок збільшення та зменшення зареєстрованого капіталу, - Порядок вибуття учасників і визначення розміру належного їм внеску.
Додатковий капітал	- Джерела формування та використання складових додаткового капіталу, - Порядок відображення приросту майна, - Порядок використання капіталу, утвореного внаслідок переоцінки майна, - Порядок використання інших видів додаткового капіталу.
Резервний капітал	Порядок формування та щорічні відрахування до резервного капіталу та порядок його використання.
Нерозподілений прибуток	- Джерела формування нерозподіленого прибутку, - Напрямки розподілу та використання прибутку.

Незважаючи на існування цілого ряду завдань, які стоять перед обліковою політикою підприємства в частині обліку власного капіталу, забезпечення даних та узагальнення інформації про стан і рух власного капіталу, контроль за правильністю і законністю формування власного капіталу, своєчасне, повне, достовірне відображення розміру і всіх змін складових власного капіталу, контроль за раціональним розподілом прибутку за відповідними фондами, організація аналітичного обліку на рахунках власного капіталу для своєчасного отримання достовірної інформації, правильне відображення в регістрах обліку і звітності операцій з власним капіталом, основним завданням облікової політики є забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві як цілісної системи, яка повинна охоплювати всі аспекти облікового процесу – організаційний, методичний, технічний.

Організаційна складова передбачає перелік осіб, відповідальних за ведення обліку власного капіталу та їх посадові інструкції, перелік сфер відповідальності, комерційну таємницю та порядок її захисту, систему внутрішнього контролю тощо. Дані організаційні питання можуть підпадати під компетенцію бухгалтера, бухгалтерської служби, головного бухгалтера, служби внутрішнього контролю, спеціально створеної комісії, аудиторської фірми, аутсорсингової компанії тощо. На акціонерних товариствах рішення про вибір суб'єкта формування облікової політики повинно прийматися колегіальним органом, який складається з власників, акціонерів або їх представників (загальні збори акціонерів або наглядова рада).

У методичній частині облікової політики необхідно вказати наступне: порядок формування і зміни складових власного капіталу, процедуру емісії, перепродажу та анулювання акцій, можливі джерела формування, напрями розподілу прибутку тощо. Досить важливим також є урахування рівня кваліфікації адміністративного персоналу та бухгалтерських працівників, системи матеріальної зацікавленості працівників в ефективності роботи та відповідальності за виконання своїх обов'язків.

Суттєвий вплив також здійснюють зовнішні по відношенню до підприємства фактори: економічні (система нормативного регулювання, рівень інфляції, розвиток інфраструктури ринку, система оподаткування, сприятливість інвестиційного клімату тощо), політичні, соціальні, географічні тощо. Саме під їх впливом відбувається організація та забезпечується методичне здійснення бухгалтерського обліку в цілому та операцій з власним капіталом, як в частині складових, що формують власний капітал, так і в частині складових, що зменшують статутний капітал, товариства зокрема.

Таким чином, перед тим, як приступити до формування облікової політики щодо власного капіталу, слід уважно проаналізувати усі параметри, врахувати значну кількість факторів. Лише системний аналіз усієї сукупності факторів допоможе сформувати оптимальний варіант облікової політики щодо

власного капіталу з урахуванням особливостей функціонування конкретного товариства.

В контексті удосконалення положень облікової політики власного капіталу під зміни підпадає і важлива для кожного акціонерного товариства дивідендна політика, яка служить гарантом забезпечення прав акціонерів на частину прибутку товариства, розраховану пропорційно частці такого акціонера у статутному капіталі підприємства.

На ПП КВО «Вадис» використовують робочий план рахунків, який був розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [17].

Робочий план рахунків являє собою подальшу деталізацію єдиного плану рахунків. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно затверджує додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку. Робочий план рахунків виступає одним із елементів облікової політики підприємства і затверджується як додаток до Положення про облікову політику. Тим самим даний документ відноситься до документів системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку на рівні підприємства.

Методика розробки Положення про облікову політику передбачає комплекс взаємопов'язаних складових, організаційної, методичної й технічної, урахування яких сприяє дотриманню обґрунтованих принципів функціонування системи бухгалтерського обліку у товаристві в цілому.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві неможлива без створення відповідних нормативних документів. Перелік таких документів регулюючих організацію бухгалтерського обліку на ПП КВО «Вадис» зображені на рис.2.1:

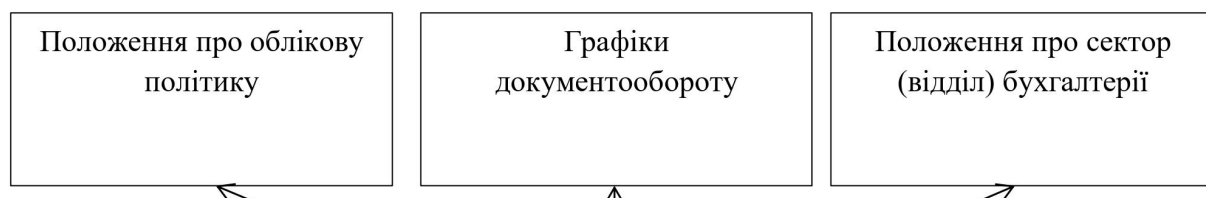

Рис. 2.1. Перелік документів, які регулюють організацію бухгалтерського обліку на ПП КВО «Вадис»

Для чіткої організації і планування роботи, а також раціонального розподілу праці на підприємствах будь-якої форми власності розробляються посадові інструкції на кожну посаду, передбачену штатним розкладом (крім такої категорії працівників як робітники).

Посадова інструкція - це документ, у якому зафіксовано завдання, функції, обов'язки, права та відповідальність посадової особи.

Правильно складена інструкція дозволяє чітко визначити обов'язки, права та відповідальність персоналу, запобігає виконанню функцій, які йому не належать, визначає систему взаємовідносин між керівниками та підлеглими їм працівниками.

При складанні посадових інструкцій необхідно керуватися Довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності.

Функції працівників бухгалтерської служби регламентуються посадовими інструкціями, які розробляються головним бухгалтером спільно з юридичною службою. Якщо організаційну основу облікового підрозділу

складають сектори, то посадові інструкції складаються керівниками цих секторів (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

Категорії регламентації основних аспектів діяльності посадових осіб

Категорії	Елементи регламентації
Місце даної посади в структурі підприємства та в загальній системі виробничої діяльності колективу	- до складу якого підрозділу входить дана посада
Основні завдання роботи осіб, які займають дану посаду	- завдання роботи, які займають дану посаду, у сукупності завдань функціонування підприємства
Кваліфікаційні вимоги до осіб, які займають дану посаду	- необхідний рівень освіти осіб, які займають дану посаду; - що повинні знати та вміти особи, які займають дану посаду; - якими документами повинні керуватися особи, які займають дану посаду.
Обов'язки осіб, які займають дану посаду	- зміст операцій, які виконуються напрями операцій, що виконуються (з представниками яких інших посад повинні вступати у взаємодію особи, що займають дану посаду, при здійсненні виробничих функцій); - засоби, необхідні для виконання операцій; - способи, порядок, строки і місце здійснення операцій.
Підпорядкованість і права осіб, які займають дану посаду	- ким призначаються і звільняються особи, які займають дану посаду о кому підпорядковуються особи, які займають дану посаду; - кому підпорядковуються особи, які займають дану посаду, за відсутності безпосереднього керівника; - яким формам керуючого впливу та від яких осіб повинні підпорядковуватися особи, які займають дану посаду; - кого мають право призначати та звільняти або подавати на призначення чи звільнення особи, що займають дану посаду; - хто підпорядковується особам, які займають дану посаду; - які форми керуючих та управлінських впливів, з яких питань виробничої діяльності та у відношенні до представників яких посад можуть використовувати особи, що займають дану посаду; - З яких питань виробничої діяльності та в яких межах мають право самостійно приймати рішення особи, що займають дану посаду.
Відповідальність	- сфера та межі відповідальності осіб, які займають дану посаду; - недоліки в роботі, за які покладаються стягнення з осіб, які займають дану посаду; - заходи стягнення за упущення в роботі, які застосовуються до осіб, що займають дану посаду; - критерії оцінки роботи.

Посадові інструкції узгоджуються з юристом і затверджуються керівником підприємства у встановленому порядку та доводяться до відома виконавців під розписку із зазначенням дати ознайомлення.

У посадовій інструкції розкривається функціональна структура діяльності посадової особи як комплексу елементів: цілей, програм і завдань; функцій, форм і методів керівництва; інформації; технічних засобів управління. На підставі цих даних визначаються будова посадової інструкції та зміст її складових частин.

Будова посадової інструкції облікового працівника може бути наступною: найменування посади; загальні положення; цілі та завдання; обов'язки та права; відповідальність; взаємозв'язок з іншими посадовими особами; критерії оцінки виконання обов'язків; порядок призначення, звільнення й заміщення посади.

На підставі посадової інструкції укладається трудовий контракт з працівником. Трудовий контракт і посадова інструкція використовуються при розгляді конфліктних ситуацій між роботодавцем і працівником.

Поряд з положеннями про бухгалтерію, посадовими інструкціями про роботу облікового апарату широко використовують графіки, які їх конкретизують і деталізують. У графіках заздалегідь визначають види робіт, конкретних виконавців, заплановані і фактичні строки виконання.

Графіки розробляють керівники обліку (головні бухгалтери, завідувачі секторами), а затверджує або керівник підприємства (організації, установи) або головний бухгалтер, якщо вони розроблені структурним підрозділом бухгалтерії.

У практичній роботі бухгалтерія використовує різні графіки: як за періодом, на який їх складають, — постійні і разові, так і за технікою складання — таблично-текстові, лінійні.

На ПП КВО «Вадис» складаються:

- зведений графік облікових робіт,
- структурний графік роботи окремих секторів, а саме відділу з фінансово - розрахункових операцій,

- індивідуальний графік роботи бухгалтера.

2.2. Аналітичний та синтетичний облік власного капіталу

Для обліку капіталу підприємства, створення різних резервів та отримання фінансування використовуються рахунки класу 4 Плану рахунків.

Рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» призначено для обліку та узагальнення інформації про стан і рух зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого капіталу [17].

За кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображається збільшення зареєстрованого і пайового капіталу, а також надходження внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу, за дебетом - його зменшення (вилучення). Сальдо на цьому субрахунку повинно відповідати розміру капіталу, який зафіксовано в установчих документах підприємства.

Рахунок 41 «Капітал у дооцінках» призначено для обліку і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід). Залишок на цьому рахунку зменшується у разі уцінки та вибуття зазначених активів, зменшення їх корисності тощо [17].

Рахунок 42 «Додатковий капітал» призначено для узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також про вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу [17].

За кредитом рахунку 42 «Додатковий капітал» відображається збільшення додаткового капіталу, за дебетом - його зменшення.

Рахунок 42 «Додатковий капітал» має такі субрахунки [17]:

- «Емісійний дохід»
- «Інший вкладений капітал»
- «Накопичені курсові різниці»
- «Безоплатно одержані необоротні активи»
- «Інший додатковий капітал»

Рахунок 43 «Резервний капітал» призначено для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку [17].

За кредитом рахунку 43 «Резервний капітал» відображається створення резервів, за дебетом - їх використання. Сальдо цього рахунку відображає залишок резервного капіталу на кінець звітного періоду.

Аналітичний облік резервного капіталу ведеться за його видами та напрямками використання.

На рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку [17].

За кредитом рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, за дебетом - збитки та використання прибутку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки [17]:

- «Прибуток нерозподілений»
- «Непокриті збитки»
- «Прибуток, використаний у звітному періоді»

На рахунку 45 «Вилучений капітал» ведеться облік вилученого капіталу, у разі викупу власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо [17].

За дебетом рахунку 45 «Вилучений капітал» відображається фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених господарським

товариством у його учасників, за кредитом - вартість анульованих або перепроданих акцій (часток).

Рахунок 45 «Вилучений капітал» має такі субрахунки [17]:

- 451 «Вилучені акції»
- 452 «Вилучені вклади й паї»
- 453 «Інший вилучений капітал»

Аналітичний облік вилученого капіталу ведеться за видами акцій (вкладів, паїв). Рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства.

За дебетом рахунку відображається заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом - погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу.

Аналітичний облік неоплаченого капіталу ведеться за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства [17].

За кредитом рахунків капіталу відображається збільшення відповідних його елементів, а за дебетом – зменшення.

Деякі рахунки та субрахунки класу 4 не мають самостійного значення для визначення елементів капіталу, а саме: 45 «Вилучений капітал», 46 «Неоплачений капітал», 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

Рахунки 45 «Вилучений капітал» та 46 «Неоплачений капітал» можуть мати лише дебетовий залишок і регулюють суму оплаченого капіталу шляхом вирахування залишків за цими рахунками із сум, що накопичені за кредитом рахунків 401 «Зареєстрований капітал» та 42 «Додатковий капітал».

Сальдо субрахунків 441 «Прибуток нерозподілений» та 442 «Непокриті збитки» формується при розрахунку фінансових результатів діяльності щомісяця, або наприкінці року залежно від обраної облікової політики.

На субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображається розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів);

виплати за облігаціями; відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді. В кінці року цей субрахунок закривається на субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений» або на дебет субрахунку 442 «Непокриті збитки» при від’ємних результатах діяльності.

Слід мати на увазі, що рахунки 401 «Зареєстрований капітал», 41 «Пайовий капітал», 421 «Емісійний дохід», 422 «Інший вкладений капітал», 423 «Дооцінка активів», 424 «Безоплатно одержані необоротні активи», 425 «Інший додатковий капітал», 43 «Резервний капітал», 441 «Прибуток нерозподілений» можуть мати лише кредитове сальдо, а рахунки 442 «Непокриті збитки», 45 «Вилучений капітал», 46 «Неоплачений капітал» лише дебетове сальдо.

У регістрах при журнальній формі ведення бухгалтерського обліку операції з обліку власного капіталу відображаються в Журналі 7. Записи до цього журналу здійснюються на підставі відомостей аналітичного обліку чи безпосередньо на підставі первинних документів [3, ст. 334].

Операції про зміни у складі власного капіталу підприємства відображаються у Журналі 7, який складається за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49. На Рис.2.2 наведені регістри аналітичного обліку:

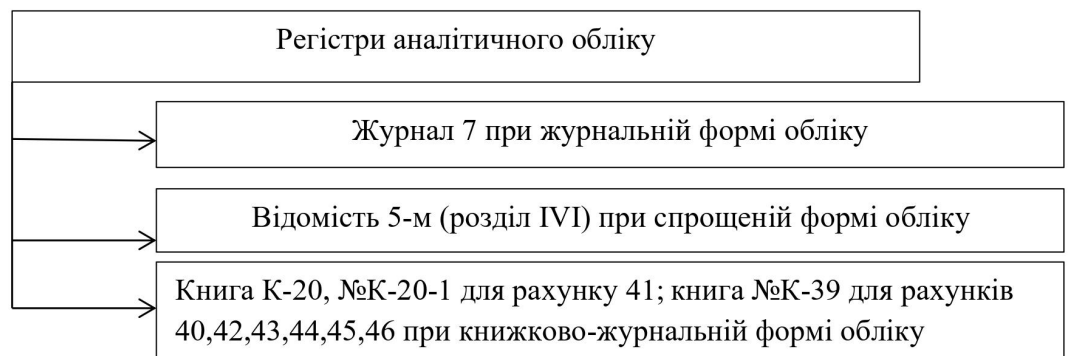

Рис. 2.2. Регістри аналітичного обліку

Аналітичний облік власного капіталу за рахунками на ведеться за видами капіталу у табл.2.3:

Таблиця 2.3

Порядок ведення аналітичного обліку

Аналітичний облік ведеться	
40	Зареєстрований капітал
	За видами капіталу

41	Капітал у дооцінках	За видами капіталу
42	Додатковий капітал	За видами додаткового капіталу у розрізі субрахунків
43	Резервний капітал	За видами та напрямками використання
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	У розрізі субрахунків
45	Вилучений капітал	За видами акцій (вкладів) у розрізі субрахунків
46	Неоплачений капітал	За видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) та за кожним засновником (учасником) підприємства
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	У розрізі субрахунків
48	Цільове фінансування та цільові надходження	У розрізі субрахунків
49	Страхові резерви	У розрізі субрахунків

Аналітичний облік додаткового капіталу та використання прибутку за період з початку поточного року ведеться відповідно у Відомостях 7.1, 7.2. Аналогічні відомості можуть бути використані для аналітичного обліку пайового, зареєстрованого, вилученого, неоплаченого капіталу. У табл. 2.4 описані основні проблеми обліку капіталу:

Нижче розглянемо приклади основних господарських операцій і кореспонденцію рахунків, які впливають на зміну суми капіталу.

Розмір зареєстрованого капіталу станом на 01.10.2021 р. ПП КВО «Вадис» складає 1991233,00 грн. Номінальна вартість однієї акції складає 1 грн. кількістю 994434334 шт. Так, оголошено вартість статутного капіталу – Дт. 46 Кт. 401 1991233,00 .До зареєстрованого капіталу внесено (табл. 2.4):

Таблиця 2.4

**Облік внесків до зареєстрованого капіталу на ПП КВО «Вадис» на
01.10.2021 р.**

Зміст господарської	Дебет	Кредит	Сума	Документ
---------------------	-------	--------	------	----------

операції				
1. Внесено грошові кошти на поточний рахунок підприємства	311	46	1300000,00	Виписка банку, платіжне доручення
2. Внесено основні засоби у вигляді ГИТ-51 та ноутбуку	104	46	364000,00	Акт прийому-передачі, Акт оцінки майна
3. Внесено нематеріальні активи у вигляді ліцензійного дозволу	127	46	4000,00	Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів
4. Внесено товари у вигляді фундаментальних блоків ФСБ	281	46	84620,00	Акт про приймання матеріалів
5. Внесено виробничі запаси (деталі для компресорних установок)	20	46	10034,00	Акт про приймання матеріалів

Зареєстровано внески до зареєстрованого капіталу:

Дт. 404 Кт. 401 1762654,00 грн.

Згодом, статутний капітал ПП КВО «Вадис» був збільшений за рахунок погашення заборгованості учасником товариства Гадамським Іваном Володимировичем грошовими коштами сумою 50000,00 грн., необоротними активами на суму 10000,00 грн. та товарно-матеріальними цінностями на суму 8500,00грн.

Через деякий час учаснику були нараховані дивіденди на суму 30000,00 грн., які потім були спрямовані на збільшення статутного капіталу ПП КВО «Вадис». Записи цих операцій подані у табл.2.5:

Таблиця 2.5

**Облік операцій зі збільшення статутного капіталу на ПП КВО
«Вадис» на 01.10.2021 р.**

Зміст господарської	Дебет	Кредит	Сума	Документ
---------------------	-------	--------	------	----------

операції				
1. Зареєстровано зміни до установчих документів у зв'язку зі збільшенням статутного капіталу	46	401	53578,00	Протокол №15, бухгалтерська довідка
2. Учасником погашено заборгованість за внесками до статутного капіталу:				
- грошовими коштами	311	46	35000,00	Виписка банку
- необоротними активами	15	46	10000,00	Акт прийому - передачі
- товарно – матеріальними цінностями	20, 22, 28	46	8578,00	Акт про приймання матеріалів
3. Нараховано дивіденди учаснику підприємства	443	671	175000,00	Бухгалтерська довідка
4. Зареєстровано зміни у статуті ПП КВО «Вадис» у зв'язку зі збільшенням статутного капіталу	46	401	175000,00	Протокол №15, бухгалтерська довідка
5. Суму дивідендів, нарахованих учаснику, спрямовано на збільшення статутного капіталу	671	46	175000,00	Протокол №15, бухгалтерська довідка

2.3. Звітність та порядок її складання щодо власного капіталу

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства. Порядок надання фінансової звітності користувачам визначається чинним законодавством. Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;

- оцінці здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;

- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства.

Для того, щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, вона повинна містити таку інформацію та дані про: підприємство; дату звітності та звітний період; валюту звітності та одиницю її виміру; відповідну інформацію щодо звітного та попереднього періоду; облікову політику підприємства та її зміни; консолідацію фінансових звітів; припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності; обмеження щодо володіння активами; участь у спільних підприємствах; виявлені помилки минулих років та пов'язані з ними коригування; переоцінку статей фінансових звітів; іншу інформацію, яка передбачена відповідними положеннями (стандартами).

Інформація про підприємство, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності, включає:

- назву,
- організаційно-правову форму та місцезнаходження підприємства;
- короткий опис основної діяльності підприємства;
- назву органу управління, у віданні якого перебуває підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії;
- середню чисельність персоналу підприємства протягом звітного періоду.

Кожний фінансовий звіт повинен містити дату, станом на яку наведені його показники, або період, який він охоплює. Якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, передбаченого Положенням (стандартом), то причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності.

Готуючи фінансову звітність, необхідно дотримуватись відповідних вимог, що закріплені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [18] (рис.2.3.).

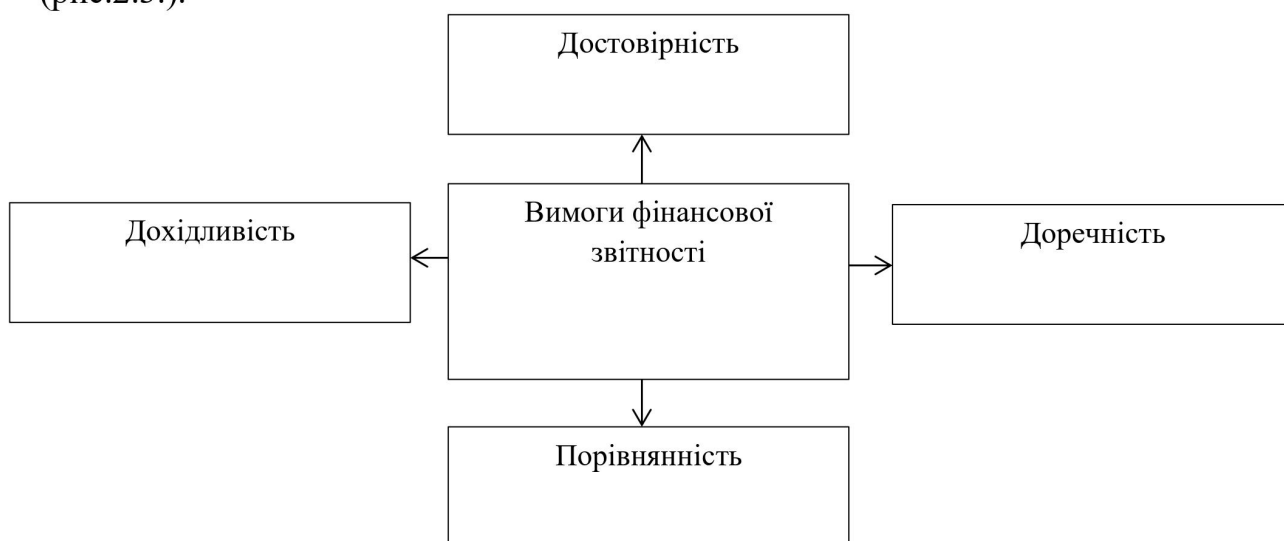

Рис. 2.3. Основні вимоги до фінансової звітності щодо власного капіталу

На ПП КВО «Вадис» встановлені терміни представлення підрозділами комбінату реєстрів обліку до головної бухгалтерії для складання фінансової та іншої звітності (щомісячної, щоквартальної, щорічної) на основі затвердженого щомісячного графіка представлення реєстрів бухгалтерської звітності по підприємству.

Квартальна фінансова звітність подається підприємствами не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна — не пізніше 28 лютого наступного за звітним року.

ПП КВО «Вадис» складає і оприлюднює всю, визначену законодавством фінансову звітність. Підприємство складає форму 1 «Баланс», форму 2 «Звіт про фінансові результати», форму 3 «Звіт про рух грошових коштів», форму 4 «Звіт про власний капітал», форму 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Форми звітності складаються як за рік, так і за квартали. Також підприємство складає квартальний та річний звіт, де наявна вся інформація про підприємство, про засновників, учасників, власників акцій, посадових осіб, чисельність працюючих, відомості про цінні папери емітента, опис бізнесу,

інформацію про майновий стан та фінансово-господарську діяльність підприємства, фінансову звітність, складену за національними та за міжнародними стандартами, копію протоколу загальних зборів емітента та аудиторських висновок.

Баланс, як фінансовий звіт, відображає узагальнену побудовану за стандартизованою формою інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал станом на кінець останнього дня звітного періоду (кварталу, півріччя, 9 місяців, року). Складові власного капіталу відображаються у першому розділі пасиву Балансу відповідно до класифікації НП(С)БО 1 станом на початок і кінець звітного періоду [18].

Перший розділ пасиву Балансу включає наступні складові власного капіталу: статутний капітал, додатково вкладений капітал, інший додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал та вилучений капітал [18].

За даними розділу можна побачити загальну суму власного капіталу та кожної його складової частини на початок і кінець звітного періоду.

Статті балансу, за якими відображається власний капітал повинні відповідати залишкам на рахунках бухгалтерського обліку. Залишки на рахунках формуються з урахуванням усіх необхідних коригувань на кінець періоду та встановлюються зв'язки між окремими статтями Балансу та рахунками [18].

Більш детальна інформація про складові власного капіталу та рух окремих його частин наводиться у Звіті про власний капітал. Згідно з чинним законодавством звіт про власний капітал складається один раз на рік підприємствами усіх форм власності, за винятком суб'єктів малого підприємництва, бюджетних установ, банків та представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності. Цей звіт складається з метою відображення інформації про види власного капіталу підприємства та для розкриття і аналізу причин, які спричинили його зміни (збільшення, зменшення) протягом звітного періоду.

Звіт про власний капітал складається по закінченні року на підставі бухгалтерського обліку. Порядок складання звіту про власний капітал полягає у послідовному заповненні граф та рядків даної форми. При заповненні граф розкривається інформація про структуру власного капіталу, а рядків – залишки за кожною складовою капіталу на початок та кінець року, а також зміни у капіталі за рахунок різних факторів - коригування залишку на початок року, переоцінка активів, розподіл прибутку, внески учасників та вилучення капіталу, інші зміни в капіталі.

В Звіті про власний капітал суми, зменшуючи статті власного капіталу (значення граф), наводять в дужках, до річного звіту «Звіт про власний капітал» додають у вигляді двох таблиць - за звітний період та за попередній період. Це дає можливість проводити аналіз інформації про зміни капіталу. Звіт про власний капітал складають після заповнення Балансу, Звіту про фінансової результати та рух грошових коштів.

У звіті про власний капітал відображається наступна інформація [18]:

- величина зміни облікової політики і виправлення суттєвих помилок, відображаються як коригування початкового сальдо нерозподіленого прибутку минулого року;
- збільшення або зменшення величини власного капіталу за рахунок переоцінки основних засобів та інших активів;
- чистий прибуток (збиток)звітного періоду;розподіл прибутку, його спрямування до статутного капіталу та резервного капіталу;
- відображення збільшення статутного капіталу та зміни неоплаченого капіталу в результаті дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу;
- відображення зменшення власного капіталу внаслідок виходу учасника, викупу чи анулювання викуплених акцій, зменшення номінальної вартості акцій або з інших причин;
- інші зміни в капіталі, зокрема, списання невідшкодованих збитків, зміна власного капіталу в результаті реорганізації юридичної особи.

Перелік та зміст статей Звіту поданий у табл.2.6 [18]:

Таблиця 2.6

Зміст статей звіту про власний капітал

Стаття	Зміст статей
Залишок на початок року. Залишок на кінець року.	Суми власного капіталу наведені в балансі відповідно на початок і на кінець звітного періоду
Зміна облікової політики	Суми коригувань, передбачені П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових змінах».
Виправлення суттєвих помилок. Інші зміни	Як правило, показана у звітності сума прибутку за звітний період та сума нерозподіленого прибутку не змінюється за винятком деяких ситуацій, коли, наприклад: 1) виявлені суттєві помилки, що призвели до необхідності змінити показники попередніх років, у зв'язку з тим, що наведені раніше дані не можуть вважатися достовірними. 2) відбулася зміна облікової політики попередніх періодів, чи таких, що призвели до змін у статті «Нерозподілений прибуток».
Скоригований залишок	Залишок власного капіталу на початок звітного періоду після внесення відповідних коригувань.
Переоцінка активів	Наводяться дані, які відображають збільшення або зменшення власного капіталу в результаті переоцінки основних засобів та інших активів у порядку передбаченому відповідним П(С)БО.
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	Сума чистого прибутку (збитку) зі звіту про фінансові результати
Розподіл прибутку	Наводяться дані, які відображають розподіл прибутку між учасниками (власниками) підприємства або спрямування прибутку до статутного або резервного капіталу

Продовж.табл.2.6

Внески учасників	Наводяться дані про збільшення статутного капіталу та зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення або зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до статутного капіталу
------------------	--

Вилучення капіталу	Наводячи дані про зменшення власного капіталу внаслідок виходу учасника, викупу чи анулювання викуплених акцій, зменшення номінальної вартості акцій та інших причин.
Інші зміни в капіталі	Дані про всі інші зміни власного капіталу, що не були включені до попередніх статей, зокрема списання невідшкодованих збитків.
Разом зміни в капіталі	Підсумок змін у власному капіталі за звітний період, що визначається як сума скоригованого залишку власного капіталу на початок року та всіх змін протягом звітного року внаслідок переоцінки активів, використання чистого прибутку.

Однак, незважаючи на велику кількість розділів звіт про власний капітал не містить достатньо необхідної інформації для зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Усі підприємства повинні розкривати у примітках до фінансових звітів призначення та умови використання кожного елемента власного капіталу (крім статутного капіталу).

В зв'язку з вище наведеними зауваженнями пропонуємо у примітках до фінансової звітності додатково розкривати інформацію по формуванню емісійного доходу, операцій з власними акціями, використання резервного капіталу та нерозподіленого прибутку (збитку).

Така додаткова інформація підвищить якість фінансової звітності та задовольнить потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Досконала система складання фінансової звітності повинна базуватись на достатньо деталізованій інформації по рахунках капіталу, для чого необхідним є застосування додаткових субрахунків або аналітики, пристосованої до особливостей діяльності підприємства.

Необхідними елементами забезпечення формування достовірних даних для фінансової звітності є погодження розділів облікової політики відносно власного капіталу з іншими розділами. Для підприємств із значними

інвестиціями з точки зору формування достовірної картини відносно власного капіталу необхідною є підтверджена незалежними аудиторами звітність дочірніх та асоційованих підприємств.

Висновки до розділу 2

Значний вплив на побудову обліку власного капіталу має його структура, на яку, в свою чергу, впливають організаційно-правова форма підприємства, форма власності, розмір, мета діяльності та інші. Організація обліку власного капіталу покликана зменшити складність управління власним капіталом,

пов'язаної з його безперервними змінами у процесі поточної діяльності економічного суб'єкта.

В ході своєї діяльності при організації обліку власного капіталу ПП КВО «Вадис» керується міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, національними стандартами та іншими законодавчими актами, та, звичайно, внутрішніми регулюючими документами (Положення про облікову політику, Положення про бухгалтерську службу та головну бухгалтерію тощо).

Ведення бухгалтерського обліку на ПП КВО «Вадис» покладено на головну бухгалтерію на чолі з головним бухгалтером. На цьому підприємстві має місце централізована форма бухгалтерського обліку з лінійно-функціональним типом організаційної структури апарату бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку ПП КВО «Вадис» регулюється наказом щодо організації бухгалтерського обліку і наказом про облікову політику. При веденні обліку власного капіталу на підприємстві складається ряд документів, серед них є статут, інвентаризаційні описи, накладні, прибуткові касові ордери, акти прийому-передачі, акти оцінки, рішення загальних зборів, протокол рішення зборів, розрахунок бухгалтерії (довідка бухгалтерії). Для обліку капіталу підприємства, створення різних резервів та отримання фінансування використовуються рахунки класу 4 Плану рахунків. ПП КВО «Вадис» складає всю, визначену законодавством, фінансову звітність. Підприємство складає форму 1 «Баланс», форму 2 «Звіт про фінансові результати», форму 3 «Звіт про рух грошових коштів», форму 4 «Звіт про власний капітал», форму 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Форми звітності складаються як за рік, так і за квартали.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

3.1. Аудит власного капіталу на ПП КВО «Вадис»

Важливими факторами, що забезпечують достовірність інформації про фінансовий стан і результати діяльності суб'єктів господарювання, виступають обґрунтованість формування та послідовність застосування положень облікової політики. Процес формування та якість інформації визначаються безпосередньо ефективністю облікової політики, визначення якої подано у законі України від 16.07.1999 р. № 996-14 облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [16].

В обліковій політиці реалізуються не тільки вимоги своєчасного формування економічної інформації, її достовірності, але й корисності для користувачів, оскільки можливість вибору конкретних способів ведення бухгалтерського обліку, особливості використання цих прийомів і складають у цілому ступінь свободи суб'єктів господарювання у формуванні облікової політики. Саме від облікової політики значною мірою залежить ефективність фінансового управління, можливості реалізації контрольних функцій бухгалтерського обліку та рівень достовірності бухгалтерської звітності. У зв'язку з цим зауважимо, що питання формування облікової політики та її виконання належать до важливих ділянок аудиту, що впливають на судження про достовірність фінансової звітності.

ПП КВО «Вадис» не є виключенням. Для таких підприємств, облікова політика відіграє значну роль, так як в ній повинні бути зазначені основні елементи функціонування товариства. Так, відповідно до нормативно-правовими документами, що регламентують порядок формування і розкриття облікової політики підприємств, кожен елемент облікової політики може мати кілька допустимих законодавством варіантів (наприклад, для обліку складських запасів можуть застосовуватися методи ФІФО, метод середньозваженої собівартості, метод ціни продажу, метод ідентифікованої собівартості однієї одиниці запасів, метод нормативних витрат). Важливість і значимість правильного та ефективного вибору облікової політики, перш за все, видно з

того, що облікова політика, обрана підприємством, підлягає оформленню відповідної організаційно-розпорядчою документацією.

Основне призначення цієї документації полягає в тому, щоб зафіксувати складові облікової політики, забезпечити однаковий і по можливості точну реалізацію їх у практиці підприємства всіма структурними підрозділами і кожним виконавцем. Необхідність у цьому обумовлюється двома факторами. По-перше, нормальна діяльність підприємства неможлива без впорядкованості його внутрішнього життя, одним з аспектів якої є бухгалтерський облік. По-друге, вплив облікової політики на результати роботи підприємства настільки істотно, що вимагає рішення першого керівника підприємства.

Суттєвість і важливість цього впливу випливає з того, що підприємство має право визначати окремі елементи облікової політики.

Метою перевірки облікової політики підприємства є комплексна оцінка її положень у відповідності з нормами діючих законодавчих та нормативних актів, а також масштабом та характером діяльності суб'єкта господарювання, це підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Джерелами інформації, при цьому, виступають всі внутрішні документи, якими регламентовано питання організації та ведення бухгалтерського обліку. На підприємстві таким внутрішнім нормативним документом, що містить сукупність способів і процедур організації та ведення обліку, що використовуються для підготовки та складання фінансової звітності, є Наказ про облікову політику.

Відповідно до поставленої мети, основними завданнями перевірки облікової політики є:

- встановлення наявності на підприємстві Наказу про облікову політику та його відповідності вимогам законодавства та Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку;

- вивчення системи організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, на основі яких визначається об'єм та порядок проведення аудиторських процедур;
- аналіз та оцінка положень облікової політики для визначення їх впливу на показники бухгалтерської звітності та їх достовірність;
- визначення форм документації, які застосовуються на підприємстві, як використовуються типові форми первинного обліку, чи не виготовляє підприємство спеціальних форм при можливості і доцільності застосування типових. Які є недоліки в застосуванні на підприємстві спеціальних форм, чи дотримуються правила користування бланками суворої звітності, чи не випускаються зайві примірники документів;
- дослідження повноти розкриття вибраних способів ведення бухгалтерського обліку, що здійснюють істотний вплив на показники бухгалтерської звітності, оцінку та прийняття рішень її користувачами;
- перевірка наявності затверджених посадових інструкцій, графіків документообігу, порядку проведення інвентаризації майна і зобов'язань, робочого плану рахунків бухгалтерського обліку.

Аудит - це підприємницька діяльність, яка провадиться на підставі договору. Договір на аудиторські послуги може укладатися з ініціативи клієнта або в результаті пропонування своїх послуг аудиторською фірмою (аудитором). Клієнтами можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, що функціонують на території України і потребують аудиторських послуг [19].

Перш ніж укласти договір на аудиторські послуги, аудиторська фірма (аудитор) повинна провести оцінку клієнта, оскільки непродуманий вибір клієнта може призвести до значних фінансових витрат, підриву репутації аудиторської фірми (аудитора).

Після попередньої усної узгодженості між клієнтом і аудиторською фірмою (аудитором) клієнт надсилає на її (його) адресу листа з пропозицією про

проведення аудиту, в якому зазначає мету проведення аудиту і завдання, які необхідно вирішити в процесі аудиту, бажаний масштаб аудиторської перевірки.

Розглянувши пропозиції щодо проведення аудиту, аудиторська фірма (аудитор) надсилає лист-відповідь, у якому дає згоду на проведення аудиту або відмовляється від запропонованої роботи

У першому випадку аудиторська фірма (аудитор) може уточнити положення, які стосуються ступеня відповідальності аудитора перед клієнтом, форми подання звіту аудитора і його висновків та інші моменти, про які аудитор вважає необхідним домовитися до початку перевірки. Додатково в листі може бути: викладено пропозиції щодо використання послуг інших аудиторів (у тому числі іноземних); передбачено спеціальну угоду про використання результатів аудиту, що вже відбувся; подано перелік найважливіших обмежень відповідальності аудитора; внесено пропозиції щодо подальшого розвитку договірних відносин аудитора та клієнта. Надсиланню листа-відповіді може передувати етап обстеження об'єкта аудиту з метою визначенні обсягів роботи у разі, якщо аудитор вважатиме за необхідне проведення такого обстеження.

При повторній перевірці обмін листами не обов'язковий, але повторне надсилання листа клієнту можливе в таких випадках:

- неправильне розуміння клієнтом об'єктів і масштабу аудиту;
- перегляд або зміна строків аудиту;
- зміна в складі керівництва клієнта;
- значні зміни профілю або масштабів діяльності суб'єкта, що перевіряється;
- зміни законодавства.

В інших випадках аудитор має право лише нагадати клієнту зміст попереднього листа.

Аудитор при вивченні клієнта враховує і вивчає:

- загальний стан економіки, особливості галузі;
- основні показники господарсько-фінансової діяльності в галузі;
- вплив фактору сезонності на виробництво і реалізацію продукції;

- умови праці в галузі;
- структуру цін галузі;
- стан технології в галузі;
- конкурентоспроможність галузі;
- оцінює власну спроможність щодо проведення аудиту

Після проведення дослідження звітності клієнта одержані висновки за окремими показниками - аналіз фінансового ризику клієнта, динаміка структури власного капіталу, динаміка структури залученого капіталу, результативність експлуатації капіталу - узагальнюються в анкеті, на основі якої складається загальний висновок про досліджувану звітність. До анкети можуть включатися й інші показники, які аудитор вважатиме за доцільне дослідити.

Договір на проведення аудиту є основним документом, який засвідчує факт досягнення домовленості між замовником та виконавцем про проведення аудиторської перевірки, він документально стверджує, що сторони дійшли згоди з усіх моментів, обумовлених у договорі.

Детальна структура договору може бути різною, проте його форма повинна відповідати загальноприйнятій в Україні формі складання договорів. Доцільно враховувати в договорі певну специфіку аудиту в Україні, на яку сторони часто не звертають уваги. Так, у договорі на аудит бажано передбачити право аудитора відмовити у видачі аудиторського висновку, визначити строки надання клієнтом документів, необхідних для проведення перевірки, тощо. У договорі можна передбачити авансування клієнтом послуг аудиторської фірми. Доцільним для аудитора буде внесення до договору пункту, що зобов'язує клієнта надавати допомогу аудитору в процесі перевірки (виділення працівників для надання допомоги при проведенні інвентаризації, надання аудиторові транспорту і готелю у разі необхідності відрядження тощо). Аудиторські фірми іноді вносять у договір пункти про надання клієнту додаткових конкретних послуг, а також пункти про оплату фактично виконаної роботи аудитора у випадку одностороннього розірвання договору клієнтом.

Детальний зміст договору на проведення аудиту може бути різним залежно від ситуації, проте існує ряд моментів, які в будь-якому разі повинні знайти відображення в договорі. Договір обов'язково повинен містити такі положення:

- мету аудиту;
- масштаб аудиту, враховуючи посилання на чинне законодавство, стандарти, нормативи та інші аналогічні документи;
- можливість доступу до будь-яких записів, документації та іншої інформації, необхідної для проведення аудиту;
- відповідальність керівництва підприємства, яке перевіряється, за надану аудитору інформацію (при необхідності обумовлюється вимога про одержання від керівництва підприємства письмового підтвердження, яке стосується наданої інформації);
- умови відповідальності за початкові залишки при першому проведенні аудиту або якщо попередні перевірки виконувалися іншим аудитором;
- зауваження про те, що у зв'язку з сутністю перевірки та інших властивих аудиту обмежень існує можливість і навіть імовірність того, що будь-які, навіть суттєві, помилки можуть залишитися невиявленими;
- форма, в якій замовнику буде видана інформація про результати проведеної аудитором роботи (обсяг та склад переданої замовнику документації).

Перед здійсненням аудиту зареєстрованого капіталу необхідно визначити мету його проведення. Метою аудиту зареєстрованого капіталу є встановлення достовірності первинних даних відносно формування та використання статутного капіталу, повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку статутного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення зареєстрованого капіталу у звітності підприємства.

Основними завданнями аудиту зареєстрованого капіталу є:

- 1) визначення основних відомостей про суб'єкт господарювання;
- 2) встановлення дотримання норм чинного законодавства щодо формування статутного капіталу та відповідності його даним установчим документам;
- 3) визначення структури управління підприємством та повноваження керівників усіх рівнів при прийнятті відповідних управлінських рішень;
- 4) перевірка достовірності відображення показників щодо зареєстрованого капіталу, встановлення законності й правильності їх формування;
- 5) встановлення повноти формування зареєстрованого капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання строків внесення часток до зареєстрованого капіталу;
- 6) перевірка стабільності величини зареєстрованого капіталу, його відповідності розміру, визначеними установчими документами;
- 7) надання оцінки системі внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку;
- 8) перевірка правильності оформлення доходів, розподілу прибутків і збитків;
- 9) перевірка правильності вартісної оцінки майна, внесеного засновниками.

Джерелами інформації для аудиту операцій зі зареєстрованого капіталом є:

- установчі документи (установчий договір, статут, протоколи зборів засновників, учасників, акціонерів)
- наказ про облікову політику підприємства;
- документи з формування зареєстрованого капіталу (надходження коштів, матеріальних цінностей від засновників-учасників та інші первинні документи);

– бухгалтерські реєстри обліку зареєстрованого капіталу, розрахунків з учасниками, первинні документи з обліку зареєстрованого капіталу (статут, установчий (журнали, відомості, оборотні відомості, головна книга);

– документи, що підтверджують право власності на майно, що вноситься як внесок до зареєстрованого капіталу: свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальну власність тощо;

– організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію, накази та розпорядження, протоколи про результати закритого перепису, про підсумки торгів, зборів засновників, акціонерів, довідки про прийняття на облік в податковому органі, про реєстрацію в органах статистики та відповідних відділеннях позабюджетних фондів, ліцензії на види діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно з законодавством;

– акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;

– методики оцінки часток, що вносяться до статутного капіталу в натуральній і нематеріальній формах;

– фінансова та статистична звітність

Для того, щоб своєчасно і якісно провести аудит ПП КВО «Вадис» чітко планується кожна перевірка. Планування базується на обізнаності щодо діяльності підприємства, на ретельному вивченні особливостей та умов економічного середовища.

На кожному етапі перевірки аудитор складає відповідні робочі документи. Всі операції стосовно збільшення або зменшення статутного капіталу повинні бути підкріплені відповідними документами. Документи, які підтверджують рух зареєстрованого капіталу зазначені у табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Документи, які засвідчують рух капіталу

Рух капіталу	Документи, що підтверджують рух капіталу
--------------	--

Створення зареєстрованого капіталу	Статут, інвентаризаційні описи, накладні, прибуткові касові ордери, акти прийому-передачі, акти оцінки
Збільшення зареєстрованого капіталу	Рішення загальних зборів, розрахунок бухгалтерії
Збільшення зареєстрованого капіталу за рахунок додаткових внесків учасників	Статут, накладні, прибуткові касові ордери, акти прийому-передачі, акти оцінки
Повернення часток у випадку виходу членів із складу підприємства	Рішення загальних зборів, видаткові касові ордери, акти прийому-передачі
Покриття збитків за рахунок статутного капіталу	Рішення загальних зборів, розрахунок бухгалтерії
Зменшення статутного капіталу за рахунок збільшення пайового	Рішення загальних зборів пайовиків

3.2. Аналітичне забезпечення аудиту власного капіталу

Метою аналізу власного капіталу є визначення складу, структури і динаміки власного капіталу на ПП КВО «Вадис», а також оцінка ефективності його використання.

Фінансовою основою діяльності підприємства є сформований ним власний капітал. Він є початковою та безстиковою основою фінансування діяльності підприємства, а також джерелом погашення його збитків, одним з найвагоміших показників, що використовується при оцінці фінансового стану підприємства, оскільки показує:

- з одного боку, ступінь фінансової самостійності підприємства (його незалежності від зовнішніх джерел фінансування);
- з іншого - ступінь кредитоспроможності підприємства (забезпеченості вимог кредиторів наявним у підприємства капіталом засновників).

Для виміру, оцінки й аналізу капіталу використовується багато показників. У той же час необхідно відзначити, що капітал є категорією, що має складну економічну природу, і показники його не відбиваються прямо у фінансовій звітності підприємства. Тому одержання показників капіталу можливо тільки з застосуванням розрахункових і аналітичних методів. Дані

обставини, у свою чергу, і визначають гостру необхідність у розробці і використанні при проведенні оцінки й аналізу капіталу системи показників, що найбільше повно характеризують його стан, рух і ефективність використання.

До числа найважливіших показників, що характеризують джерела формування капіталу, насамперед відносяться: величина, структура і вартість усіх джерел капіталу й окремих його складових.

По суті, аналіз капіталу підприємства передбачає аналіз структури і динаміки пасивів його балансу. При цьому повинні бути розглянуті абсолютні і відносні зміни у власних коштах підприємства, а також дані відповіді на такі запитання:

1) які кошти (власні чи позикові) є основним джерелом формування сукупних активів підприємства?

2) як змінюється власний капітал (фактичний, за мінусом збитків і заборгованості засновників) і його частка у балансі підприємства за період, що аналізується?

- збільшення сприяє росту фінансової стійкості підприємства.
- зниження сприяє зниженню фінансової стійкості підприємства.

3) як змінилася частка позикових засобів у загальній сумі капіталу підприємства?

- збільшилася, що може свідчити про посилення фінансової нестійкості підприємства і підвищення ступеня його фінансових ризиків;
- зменшилася, що може свідчити про підвищення фінансової незалежності підприємства;
- не змінилася.

4) як за аналізований період змінилася структура власного капіталу, на які складові припадала найбільша питома вага?

Аналіз структури фінансових зобов'язань дає відповідь на запитання, чи підвищився (знизився) ризик втрати фінансової стійкості підприємства.

Перевага короткострокових джерел у структурі позикових засобів є негативним фактом, що характеризує погіршення структури балансу і підвищення ризику втрати фінансової стійкості.

Перевага довгострокових джерел у структурі позикових засобів є позитивним фактом, що характеризує поліпшення структури капіталу і зменшення ризику втрати фінансової стійкості.

5) які зобов'язання переважають у структурі кредиторської заборгованості аналізованого періоду?

б) як змінилися за аналізований період короткострокові зобов'язання перед бюджетом, перед постачальниками і підрядниками, з оплати праці, зі страхування, з векселів виданих, із внутрішніх розрахунків, з одержаних авансів?

- збільшення суми отриманих авансів може бути позитивним моментом.

- зменшення суми отриманих авансів може бути негативним моментом.

Негативним моментом є висока частка заборгованості (більш 60 %) перед бюджетом, оскільки затримки відповідних платежів викликають нарахування пені, процентні ставки якої досить високі. Крім того, підвищується імовірність банкрутства. Негативним моментом є висока частка (більш 60 %) заборгованості перед позабюджетними фондами. У табл. 3.2. наведено склад, структуру і динаміку пасивів ПП КВО «Вадис», складеної на підставі даних форми 1 «Баланс».

Отже, власний капітал ПП КВО «Вадис» за 2020 та 2021 роки складається з семи елементів, а саме зареєстрований капіталу, капіталу у дооцінках, додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), неоплаченого капіталу та вилученого капіталу.

Таблиця 3.2

Аналіз складу, структури і динаміки пасивів ПП КВО «Вадис»

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення
----------	----------	----------	------------

	тис. грн.	%	тис. грн.	%			
					Абсолют тис.грн.	Відносн.,%	В питомій вазі, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Власний капітал, в тому числі:	4559721	79,81	5363000	83,16	803279	17,62	3,35
1.1.Зареєстрований капітал	1991233	43,67	1991233	37,13	0	0	-6,54
1.2. Капітал у дооцінках	496664	10,89	254441	4,74	-242223	-48,77	-6,15
1.3. Додатковий капітал	-167541	-3,67	0	0	0	0	0
1.4. Резервний капітал	266552	5,84	266552	4,97	0	0	-0,87
1.5.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1972813	43,27	2850774	53,16	877961	44,50	9,89

Продовж.табл.3.2

2. Довгострокові зобов'язання	569438	9,97	736609	11,42	167171	29,36	1,45
----------------------------------	--------	------	--------	-------	--------	-------	------

3. Поточні зобов'язання, в тому числі:	584071	10,22	349272	5,42	-234799	-40,20	-4,8
3.1. Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	297000	50,85	0	0	0	0	0
3.2. Кредиторська заборгованість	136082	23,30	194157	55,59	58075	42,67	32,29
3.3. Поточні забезпечення	112845	19,32	121170	34,69	8325	7,38	15,37
3.4. Інші поточні зобов'язання	38144	6,53	33945	9,72	-4199	-11,01	3,19
Баланс	5713230	100,0	6448881	100,0	735651	12,88	X

За 2020-2021 зареєстрований капітал не змінювався і складав 1991233 тис. грн. (1991233 акції номінальною вартістю 1 грн.). Це свідчить про стійкий фінансовий стан підприємства, тобто, на підприємстві не виникало ситуації термінового погашення заборгованостей за рахунок зареєстрованого капіталу (зменшення зареєстрованого капіталу).

Збільшувати його також не має сенсу, так як капітал сформований в межах законодавчих норм. Серед усіх складових власного капіталу зареєстрованого капітал займає найбільшу питому вагу, що у 2020 році становила 43%, а у 2021 – 37%.

Висновки до розділу 3

Підводячи загальний підсумок, вважаємо, що за 2020-2021 роки ПП КВО «Вадис» суттєво покращив власне фінансове становище. В той же час підприємство продовжує політику використання короткострокових кредитів,

про що свідчить зменшення поточних зобов'язань на 40%. Проаналізувавши дані, слід зазначити, що ПП КВО «Вадис» ефективно використовує власний капітал. Позитивним моментом є зростання оборотності капіталу. Однак, протягом року капітал все одно не встигає здійснити навіть один оберт (кількість обертів протягом року становила 0,26). Відповідно до зростання оборотності капіталу зменшується показник тривалості одного до 899,99 днів у звітному періоді. Негативним фактором, що впливає та уповільнює оборотність власного капіталу є збільшення вартості капіталу підприємства, а при цьому позитивною тенденцією для підприємства є досягнення максимального рівня чистого одноденного доходу від реалізації продукції.

Результати аудиту оформлюються у вигляді аудиторського висновку, який повинен містити в собі чітке і ясне уявлення аудитора про перевірену фінансову звітність. Метою складання аудиторського висновку є надання висновку аудитором (аудиторською фірмою) про повноту, достовірність і неупередженість інформації щодо статутного капіталу, що розкривається у звітності господарюючого суб'єкта. Аудиторський висновок складається на українській мові, вартісні показники виражаються у валюті України.

У аудитора немає жодних зауважень до порядку ведення обліку та управління на ПП КВО «Вадис». На підприємстві розроблена власна система, яка є досить ефективною і повністю задовольняє всі потреби такого великого товариства. Аудитор може порекомендувати обліковцям швидше переймати європейський досвід щодо складання фінансової звітності, що дозволить залучати нових інвесторів, у тому числі іноземних, так як фінансова звітність складена за міжнародними стандартами буде для них зрозумілішою і надійнішою.

ВИСНОВКИ

Кожна організація незалежно від організаційно-правових форм власності має у своєму розпорядженні економічними ресурсами - капіталом для здійснення своєї фінансово-господарської діяльності. По суті, капітал, будучи економічним

ресурсом, являє собою сукупність власного і залученого капіталу, необхідного для здійснення фінансово-господарської діяльності організації. Ґрунтуючись на всьому вищевикладеному можна зазначити, що тема обліку руху власного капіталу організації є однією з ключових у бухгалтерському обліку, а, тому цікавих для розкриття.

Метою даної кваліфікаційної роботи є вивчення та облік руху власного капіталу підприємства (організації), що є однією з головних складових роботи будь-якого господарюючого суб'єкта в економіці країни.

Завданнями даної роботи з'явилися розгляд основ формування, визначення та бухгалтерського оформлення власного капіталу підприємства (організації), включаючи зареєстрований, додатковий і резервний капітали організації, а також практичне застосування отриманих в ході дослідження знань для бухгалтерського оформлення обліку руху власного капіталу та основних операцій в організації.

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки в Україні зростає роль бухгалтерського обліку господарської діяльності підприємств усіх форм власності як складової частини системи економічної інформації й управління. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характері й обсязі, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їхньому використанні, власному капіталі, зобов'язаннях і фінансових результатах діяльності. Основним джерелом такої інформації є дані бухгалтерського обліку, що встановлено Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно розширює кількість користувачів обліковою і звітною інформацією. Ними є не тільки працівники управління, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, але і зовнішні користувачі інформації, що мають прямої фінансовий інтерес: банки - при ухваленні рішення про надання кредитів; постачальники - при укладанні договорів на постачання товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких цікавить рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання прибутків

(дивідендів). Капітал - сукупна величина вкладень засновників (акціонерів, учасників, товаришів, держави) і прибуток, накопичена організацією

Підводячи підсумки треба підкреслити наступне:

1. Власний капітал підприємства представляє собою грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства та призначені для покриття потреб у забезпеченні процесу його функціонування.

2. Під структурою капіталу розуміють співвідношення власних та позикових коштів, які підприємство використовує в процесі своєї господарської діяльності. В умовах ринкової економіки для підприємств усіх форм власності й організаційно-правового статусу основними джерелами формування фінансового капіталу виступають як власні, так і позикові кошти. Утворення власного капіталу, відбувається за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел власних коштів. До зовнішніх джерел формування власного капіталу належать, по перше, кошти, що формуються як за рахунок особистих внесків, так і за рахунок можливостей фінансового ринку; по-друге, кошти, що формуються у порядку розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів у масштабах економічної системи держави. До внутрішніх джерел формування власного капіталу належать фінансові ресурси, які формуються в процесі виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Разом з тим, йому властиві наступні недоліки:

- обмеженість обсягу залучення, а відповідно, і можливостей суттєвого розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства, в періоди сприятливої кон'юнктури ринку на окремих етапах його життєвого циклу;

- висока вартість у порівнянні з альтернативними позиковими джерелами формування капіталу;

- невикористана можливість приросту коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок залучення позикових фінансових коштів, так як без такого залучення неможливо забезпечити перевищення коефіцієнту фінансової рентабельності діяльності підприємства над економічною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бобяк А. К. Організаційно-методичні аспекти обліку власного капіталу на підприємствах. Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць.–К: Київський університет, 2011, 24: 368-375.

2. Канцуров О. О. Облік власного капіталу в сільськогосподарських підприємствах. К.: Інститут аграрної економіки УААН, 2000.
3. Столяр Л. Г., Андрухів М. П. Особливості обліку власного капіталу товариств (повні, командитні). Молодий вчений, 2017, 5: 738-742.
4. Яровенко Т. С., Свистільник К. П. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах. Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка, 2013, 21, вип. 7 (2): 189-194.
5. Дорош Н. І., Сніжко В. В. Облік власного капіталу в контексті національних та міжнародних стандартів. Молодий вчений, 2019, 2 (2): 606-610.
6. Брік, С. В., Рудковська Є. М. Порядок обліку власного капіталу підприємства та шляхи його удосконалення. Вісник Національного технічного університету ХПІ. Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва, 2015, 59: 134-137.
7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/959-12> (дата звернення: 01.06.2022)
8. Кондракова Н. П., et al. Загальні питання облікової політики підприємства. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в управлінні господарською діяльністю та оподаткуванням підприємств, 2016, 205.
9. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: <https://mof.gov.ua/uk/zaprovadzhennja-mizhnarodnih-standartiv-finansovoi-zvitnosti> (дата звернення: 01.06.2022)
10. Костаневич Н. І., Журба Т. В. Оцінка ймовірності банкрутства сільськогосподарського підприємства. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки, 2013, 7: 114-118.
11. Внесок до статутного капіталу: види та порядок внесення. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2012/october/issue-82/article-61711.html> (дата звернення: 01.06.2022)
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних

«Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_013 (дата звернення: 01.06.2022)

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 (МСБО 12). Податки на прибуток : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_012 (дата звернення: 01.06.2022)

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_020 (дата звернення: 01.06.2022)

15. Качмар О. В. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Ефективна економіка, 2014, 9.

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 01.06.2022)

17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ; Мінфін України від 09.12.2011 № 1591 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1557-11> (дата звернення: 01.06.2022)

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ; Мінфін України від 07.02.2013 № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення: 01.06.2022)

19. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2258-19> (дата звернення: 01.06.2022)

